

VÉGVÁRI NÁNDOR

MESÉL A MÚLT VÉGVÁRI (VUCSKICS) JÓZSEF ÜKNAGYAPÁM ÉS CSALÁDJÁNAK TÖRTÉNETE

Bemutakozás

A nevem Végvári Nándor. Esztergomban születtem 2009. július 28-án. A dorogi Eötvös József Általános Iskola 8. osztályos tanulója vagyok. Szüleimmel és testvéremmel Dorogon élünk.

A pályázati kiírására a nagymamám talált rá és biztatott annak megírására. Nagymamám és keresztanyám hosszú évek óta lelkesen kutatják családunk történetét. Több ágat sikerült visszavezetniük az 1700-as évek elejéig. Mivel a pályázatot a Baranya Vármegyei Levéltár írta ki, úgy gondoltam, hogy terebélyes családfánk Végvári ágának történetét mesélném el, mert arról a környékről erednek a gyökereink.

A történetet úgy írom meg, mintha egy téli estén ott ülnék az üknagypapa Kistamási házában, és a pattogó kályhatűz mellett hallgatnám, ahogy a hintaszékében ülve mesél életéről, az őseiről.

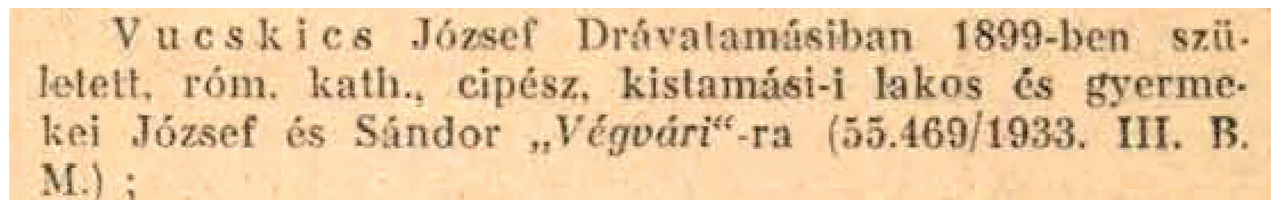
Mesél az üknagypapa

Végvári József 1899-1981

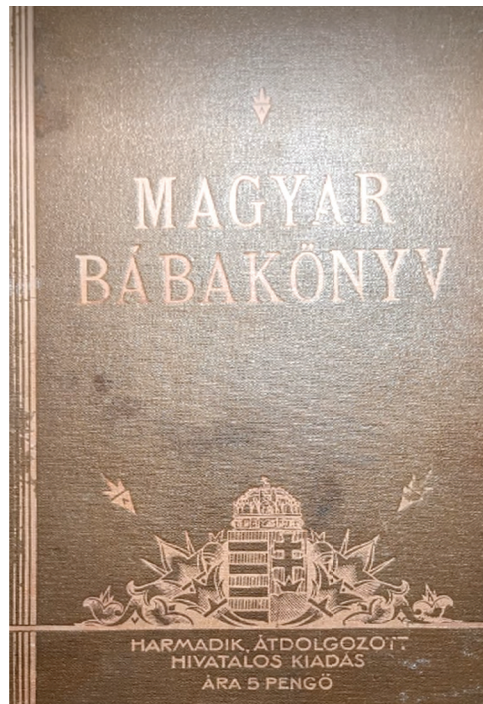
„Hol is kezdem ezt a mesét neked kisunokám? Ugye tudod, hiszen biztos elmesélték már neked, hogy nem Végvári volt a családunk eredeti neve. Engem még Vucskics Józsefként anyakönyveztek születésemkor és ezzel a névvel éltem 34 éves koromig. 1933-ban üknagymamáttal úgy döntöttünk, hogy magyarosítjuk a vezetéknévünket és kérelmet nyújtottunk be annak megváltoztatására. Ezt a Belügyminisztérium engedélyezte is, így attól kezdve Végvári névvel éltünk. Hogy miért pont Végvári? Úgy gondoltuk, hogy kezdődjön

V betűvel, mint az eredeti nevünk és mivel itt éltünk az ország déli részén, ahol a végvá-
rak vannak, itt harcoltak a végvári vitézek. és mint régen nekik, nekünk is keményen meg
kellett harcolnunk mindenért, erre a névre esett a választásunk. Ez a tény megjelent a Köz-
lönyben és bejegyezték a születési és házassági anyakönyvbe is.

Igaz, hogy ti Dorogon éltek, de családunk gyökerei az ország másik oldaláról Somogy
Vármegyéből, Tarányból erednek. Tarány egy község Dél-Somogyban, Nagyatádtól 8 km-
re dél-nyugatra. Az itt élők ősei vend nemzetiségűek voltak. A népes vend nemzetiségű
Vucskics család, akik zsellérek voltak 1724-ben Szepetnekről költözött Tarány faluba. Itt
kötöttek házasságot a dédnagyszüleim Vucskics Ferenc és Kiskó Borbála 1834. január 12-
én. Dédnagyapám pásztor volt, dédnagyanyám otthon nevelte 4 gyermeküket, akik közül
az 1839-ben született Ferenc volt az én nagyapám. 1865. november 19-én kettős esküvő
volt a családban. Ferenc nagyapám és János testvére egy napon kötöttek házasságot. Nagy-
apám, aki malomgép fűtő volt, 1874. december 29-én 33 éves korában halt meg.

Az én édesapámat Vucskics Józsefnek hívták, 1874. január 9-én született. Nem volt még
egy éves mikor elvesztette az édesapját. Édesanyám Gödreszentmártonban született 1880.
július 29-én és Somogyvári Annának hívták. 1898. január 29-én kötöttek házasságot. Há-
zasságkötés után Drávatamásiba költöztek. Ketten voltunk testvérek, én 1899-ben, János
öcsém 1903-ban született. János születése után 9 nappal édesanyánk gyermekágyi lázban
meghalt. Halála után édesapám újból megházasodott és elköltöztünk Barcsra. A Zrínyi
utca 12. szám alatti házban éltünk. Itt töltöttem a gyermekkoromat. Barcson tanultam ki a
cipészmesterséget, és itt kezdtem cipészsegédként dolgozni. Egy napon egy nagyon szép
lány jött be a cipézműhelyünkbe és behozta az édesapja csizmáját sarkaltatni. Megakadt
a szemem rajta, nagyon megtetszett, alig vártam, hogy újra láthassam. A másik segéd a
műhelyben ismerte a lányt, tőle tudtam meg, hogy Eszternek hívják és Kistamásiban lakik.
Elkezdtem udvarolni neki, amit ő szívesen fogadott. A szülei először ellenezték a kap-
csolatunkat, mivel én két évvel fiatalabb voltam Eszternél, és katolikus vallású, míg ők
reformátusok voltak. De győzött a szerelmünk és 1920. január 21-én összeházasodtunk.
Házasságkötéskor megegyeztünk abban, hogy a születendő gyermekeink az édesanyjuk
vallását fogják követni. Kistamásiban telepedtünk le, földet vettünk, házat építettünk. 3
fiúunk született. József 1920-ban, Sándor 1923-ban és 1934-ben a te dédnagyapád Nándor.
Állatokat tartottunk, földet műveltünk. Eszter elvégezte a bábaképző iskolát és ő lett a kör-
nyék bábája. Sok kisbabát segített a világra. Még mindig megvan a bábakönyve, amit még
mindig őrzök. Ebből tanulta ki a mesterséget. Sajnos az oklevele az évek alatt elkallódott,
azt sajnos nem tudom megmutatni.

Az üknagymama bábakönyve

Keményen dolgoztunk, hogy a fiainknak megteremtsünk mindent. Beléptem a termelőszövetkezetbe, de volt saját földünk, erdők, szántók, állataink. 53 évesen még visszaültem az iskolapadba is, mert azt szerettem volna, hogy bővüljön a tudásom. Képzeld, még újságikk is megjelent erről.

Az 53 éves Végvári bácsi szépen, tempósan, meggondoltan felelt a magyar nyelvtanból és idézett Arany János Toldijából, a nemeskei 53 éves Cseke István a szomszéd faluból járt át minden este. De a többiek is mind szépen, meggondoltan, büszkén feleltek és oldották meg a legnehezebb feladatokat is.

Idézet a Dunántúli napló 1953. március 26-i szám Paraszdolgozók az iskolában cikkéből

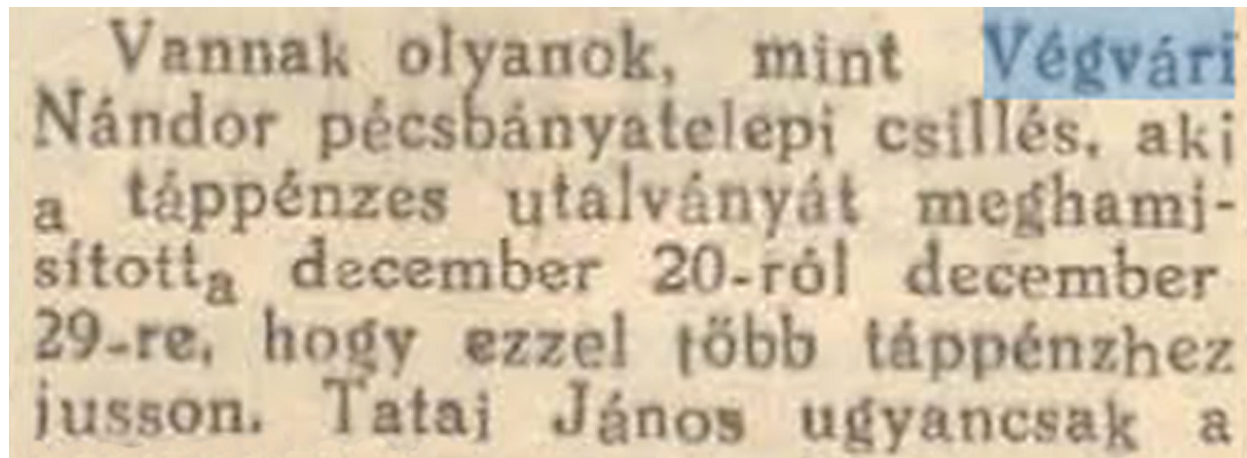
Az évek folyamán azonban sok szomorú dolog is történt velünk. József fiunk feleségével és kisleányával 1949-ben elhagyta Magyarországot és kivándoroltak Ausztráliába. Soha többet nem találkoztunk, csak levelek, fényképek jöttek-mentek.

Mondtam már, hogy üknagymamád volt Kistamási és a környék bábája. Történelemből biztos tanultál már a Ratkó korszakról. Ratkó Anna volt 1949 és 1953 közötti időszak népjóléti, majd egészségügyi minisztere. Ő vezette be Magyarországon az abortusztilalmat és

a gyermektelenségi adót, ez a törvény élt 1956-ig. Azokat az orvosokat és bábákat, aki a tilalom ellenére végeztek abortuszt, megbüntették és eltiltották a szakmájuk gyakorlásáról. A törvény ellenére Eszterem engedett egy sokgyerekes, nehéz körülmények között élő asszony könyörgésének és elvégezte ezt a beavatkozást. Sajnos a beavatkozás után komplikáció lépett fel és az asszony kórházba került, ahol kiderült a tiltott magzatelhajtás. Örökre bevonták a bábaengedélyét.

A sorscsapások folytatódtak 1963-ban, amikor Sándor fiunk meghalt. 2 éves volt amikor egy fülbetegség következtében megsüketült. Sajnos a beszéde azon a szinten maradt ahogy addig megtanult. Családja nem volt, itthon élt velünk. Szorgalmas, dolgozó ember volt, de volt egy rossz szokása, hogy gyakran eljárt a kocsmába és sokszor előfordult, hogy többet ivott a kelleténél, ilyenkor a feleségem mindig veszekedett vele. Kemény hideg tél volt 1962 december és 1963 januárban. 1963. január 1-én elment újévet köszönteni a rokonokhoz, ismerősökhöz, majd betért a kocsmába. Nagyon felöntött a garatra. Este mikor hazajött, nem jött be a házba mert gondolom félt, hogy az anyja megint veszekedni fog vele, ezért bement inkább az istállóba és ott aludt el a jászolban. Reggel amikor mentem etetni a teheneket, ott találtam meg, de akkor már nem élt.

Nándor fiunk – a dédnagyapád – nem szerette a paraszti életet, nem akart a földdel foglalkozni. Elment inkább Pécsre a bányához dolgozni, de dolgozott a MÁV-nál is. Csinált sok butaságot. Az egyikről még az újság is írt, amikor meghamisította a táppénzes papírját, mert nem akart még munkába menni.

Idézet a Dunántúli napló 1953. január 17-i számának
„Leplezzük le a táppénzcsalókat cikkéből

1953-ban elhatározta, hogy a bátyja után szöki Ausztráliába. Elkapták a határon és tiltott határátlépési kísérlet miatt büntetést kapott. A büntetését Csolnokon a IX-es aknai rabtáborba kellett letöltenie. Itt a bányában csillésként dolgozott. Csolnokon ismerkedett meg a ti dédnagymamáttal, akit 1955-ben feleségül is vett. Két gyermekük született Nándor és Erzsébet. A fiam nem szeretett Csolnokon élni, ezért a feleségével és a kisfiával visszaköltöztek ide hozzánk Kistamásiba. Erzsike már itt született a szigetvári kórházban. A menyem nem tudta megszokni az itteni életet, vissza akart menni a szülőfalujába. Ebből sajnos vita alakult ki köztük, aminek az lett a vége, hogy a menyem a két kisgyerekekkel vissza

is költözött Csolnokra. Nándor utánuk ment, és Oroszlányba költöztek, ahol a bányánál helyezkedett el. Sajnos nem találta a helyét ott sem. A házasságuk végét ért, a menyem a gyerekekkel Csolnokra, a fiam pedig Szigetvárra költözött és a vasútnál kezdett dolgozni. Itt ismerkedett meg a második feleségével, akitől két lánya és egy fia született. Ez a házassága se volt probléma mentes. Elkeseredett volt, úgy érezte, hogy nem sikerült az élete és egy végzetes lépésre szánta el magát, önkéntes véget vetett az életének 1965. július 16-án. Előtte még elutazott Csolnokra, meglátogatta az első házasságából született két gyermekét. A feleségemet és engem is nagyon megviseltek ezek a tragédiák. Eszterem bele is betegedett. Ekkortól ketten éltünk tovább, egymást támogatva. Örömet csak az Ausztráliából érkező levelek és fényképek okoztak. Azért tartottuk a kapcsolatot a csolnoki menyünkkel, akiket hol én látogattam meg, hol ő jött el hozzánk a két gyerekkel. 1971-ben Eszter szervezete nem bírta már tovább és végleg itt hagyott engem.”

Üknagypapa eddig mondta el nekem az élete történetét. Innentől a nagypapám folytatta a mesélést:

A nagypapa mesél

Végvári Nándor 1956. 09. 04.

„Nagyon kis fiú voltam amikor a szüleim elváltak. Egy emlékkép maradt meg csak bennem édesapámról. 9 éves voltam, amikor egyik nap haza mentem a barátomtól és ő ott ült nálunk a konyhában. Beszélgetett az édesanyámmal. Hozott nekünk csokoládét ajándékba. Én nem nagyon foglalkoztam vele, hiszen a számomra idegen volt. Mióta elváltak nem találkoztam vele. Később derült ki, hogy búcsúzul jött el meglátogatni bennünket. A Végvári nagyszüleimmel édesanyám tartotta a kapcsolatot. Volt, hogy meg is látogattuk őket Kistamásiban. A nagymamám halála után Végvári nagypapám egyedül élt tovább a faluban egész addig amíg egyszer el nem látogatott hozzánk. Akkor már Dorogon laktunk édesanyámmal és a nevelőapánkkal, volt 2 féltestvérem is. Épp akkor volt nálunk vendégség-

ben a nevelőapám édesanyja, aki özvegyasszony volt. A nálunk töltött idő alatt a két öreg összebarátkozott és eldöntötték, hogy összekötik az életüket. Nagyapám magával is vitte Kistamásiba Piroska nénit. Az együtt töltött évek alatt mind a kettőjük egészségi állapota megromlott, egyre nehezebben tudták ellátni a ház körüli feladatokat, ezért elhatározták, hogy beköltöznek a mozgói szociális otthonba. Itt éltek együtt 1981. október 26-ig, amikor a nagyapám elhunyt. Piroska néni rá egy évre halt meg. Mind a ketten a mozgói temetőben vannak eltemetve.

Édesapám második házasságából született féltestvéreimet nem ismertem, nem találkoztam velük egész 1997-ig. Ennek az évnek a tavaszán egyik este egy számomra idegen női hang keresett engem telefonon. Meglepődtem, amikor bemutatkozott, hogy ő Vízvárról telefonál, Végvári Szilviának hívják és ő a féltestvérem. Ezután többször is beszélünk vele és József öcsémel is, aki Szigetváron él. Azon a nyáron Erzsi hugomékkal elutaztunk Szigetvárra. Megismertük a három apai féltestvérünket és elmentünk Kistamásiba is, mert szerettem volna megmutatni a gyerekeimnek, hogy hol éltek a nagyszüleim. Sajnos édesapánk sírját már nem találtuk meg a szigetvári temetőben, de a temetői nagykeresznél gyújtottunk emlékére gyertyát. A kapcsolat az új rokonokkal nem bizonyult tartósnak, nem alakult ki köztünk kötődés. Mint később megtudtam Szilvia is mint az édesapánk, önkezeléssel vetett véget az életének. József és Erna még mindig Szigetváron élnek. Azonban a gyermekeink a mai napig tartják a kapcsolatot.”

Epilógus

Eddig tartott a Végvári család múltjának bemutatása. Itt ugyan a mese véget ért, de a jelenben még folytatódik tovább a történet, hiszen a családfánk újabb ágakat hajtott. 1982-ben nagypapánk megnősült és két gyermeke született. 1983-ban Ágota és 1987-ben az édesapám, Nándor. Négyen vagyunk unokák: Dániel, Albert, Nándor és Dóra. Remélhetőleg mi fogjuk tovább terebélyesíteni a családfát és megőrizni az utánunk jövő generációnak családunk múltját és elődeink történeteit. Szeretném, ha hamarosan eljuthatnánk mi is egy pár napos kirándulás keretében Szigetvárra és Kistamásiba, hogy személyesen is láthassam azt a helyet, ahol őseink éltek.

Köszönet

Köszönöm nagymamámnak a pályázat megírásához nyújtott segítséget, hiszen az ő általa kikutatott iratok, fényképek felhasználásával és az elmesélt történetekből állítottam össze írásomat.

1865 19 th November	Vukhsis Jerenez Pussis Eva -	Tarany & Silya Kath. ifju becs 26ci Kath. hajadysel 18ci 25 th / 1 st	Vukhsis Jerenez Nisko' Borbala + Russis Istvan Vida Eva -
19 th November	Vukhsis Ganos Hakothi Julianna	Tarany & Silya Kath. ifju becs 24ci Kath. hajadysel 18ci 25 th / 5 th	Vukhsis Jerenez Nisko' Borbala + Hakothi Istvan Orban Ersebet

Kettős esküvő 1865. november 19-én Vucskics Ferenc és János házassági bejegyzése

Kelt: Budapest Dombóvár
1898 (ezer nyolcvannyolc) évben augusztus hó 29 napján.
Megjelentek alulírott Jelky Lajos
anyakönyvezető _____ előtt házasságkötés céljából:
1. mint vőlegény: Vukobrat József,

a kinek vallása: római Katolikus
állása (foglalkozása): nagykereskedő
lakóhelye: Pálafalu
helye: Tarany
ideje: 1874 (ezeregykilencvennégy) évben
június hó 9 napján,
és a kitől előírt anyakönyvrovartól
személyesen ismer _____

családi és utónéve: nehai Vukobrat József
állása (foglalkozása): Gyűjtő
lakóhelye: Tarany
családi és utónév: Burcs Ewa jelenleg Fejérvári
Fejérvári Ferdeke Jánosné
állása (foglalkozása): nagykereskedő
lakóhelye: Pálafalu

2. mint menyasszony: Somogyvári Anna
a kinek vallása: római Katolikus
állása (foglalkozása): _____
lakóhelye: Dreva Tarnási
helye: Gödörzent Marlow
ideje: 1880 (ezeregykilencven) évben
július hó 29 napján,
és a kitől előírt anyakönyvrovartól
személyesen ismer _____

családi és utónéve: Somogyvári József
állása (foglalkozása): kártyatartós
lakóhelye: Dreva Tarnási
családi és utónév: Földi Anna Fejérvári
Nári Józsefné
állása (foglalkozása): _____
lakóhelye: Dreva Tarnási

1898. január 29. Vucskics József és Somogyvári Anna házassági bejegyzése

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
195.	063222	4881	SLIWINSKI	Leon	S. Poland ✓	Gr. Cath.	M M	09.10.15	Sbarasz	Poland	Labourer	AGG 3 S	
196.	063223	4881	SLIWINSKI	Terese	S. Poland ✓	Ev. Luth.	M F	11.12.20	Kempa	Poland	Dep. Wife	AGG 3 S	
197.	063223	4881	SLIWINSKI	Marga	S. Poland ✓	Gr. Cath.	S F	28.08.46	Fuerth	Germany	Dep. Daught	AGG 3 S	
198.	063297	715005	SHITS	Lidija	C. Latvia ✓	Luth.	M F	06.05.10	Dobele	Latvia	Labourer	AGG 3 Vlk.	
199.	063297	715005	SHITS	Peteris	C. Latvia ✓	Luth.	S M	29.06.37	Riga	Latvia	Dep. Son	AGG 3 Vlk.	
200.	063064	703779	SOSIMENKO	Mikolaj	C. Ukraine ✓	Orth.	M M	15.05.08	Djeppopetr.	Ukraine	Labourer	AGG 3 Bayreuth	
201.	063064	703779	SOSIMENKO	Anna	C. Ukraine ✓	Orth.	M F	18.10.11	Djeppopetr.	Ukraine	Dep. Wife	AGG 3 Bayreuth	
202.	063065	703779	SOSIMENKO	Gregor	C. Ukraine ✓	Orth.	S M	28.01.38	Djeppopetr.	Ukraine	Dep. Son	AGG 3 Bayreuth	
203.	063065	703779	SOSIMENKO	Elena	C. Ukraine ✓	Orth.	S F	15.05.47	Eltmann	Germany	Dep. Daught	AGG 3 Bayreuth	
204.	06.1661	179	STESCHITZ	Iwan	S. Poland ✓	Orth.	M M	01.07.23	Luniniec	Poland	Labourer	AGG 3 S	
205.	061662	179	STESCHITZ	Anna	S. Poland ✓	Ev. Luth.	M F	11.06.20	Bayrouth	Germany	Dep. Wife	AGG 3 S	
206.	061662	179	STESCHITZ	Juliane Jutta	S. Poland ✓	Orth.	S F	07.04.48	Bayreuth	Germany	Dep. Caught	AGG 3 S	
207.	063431	32098	SVECHHEIMERS	Guido	C. Latvia ✓	Ev. Luth.	S M	06.09.29	Riga	Latvia	Labourer	AGG 3 Vayren	
208.	063432	32098	SVECHHEIMERS	Olga	C. Latvia ✓	Ev. Luth.	M F	09.12.03	Riga	Latvia	Dep. Mother	AGG 3 Vayren	
209.	063523	767616	SZALAY	László	S. Hungary ✓	R. Cath.	M M	15.02.21	Gyongyos	Hungary	Labourer	AGG 4 S	
210.	063524	767616	SZALAY	Maria	S. Hungary ✓	R. Cath.	M F	01.05.20	Wiesdorf	Germany	Dep. Wife	AGG 4 S	
211.	063524	767616	SZALAY(KOEFFL)	Anita	S. Germany ✓	R. Cath.	S F	13.09.38	Ammersricht	Germany	Dep. Stoph.	AGG 4 S	
212.	063006	802287	SZCZEPITKO	Stefan	C. Poland ✓	R. Cath.	M M	16.12.23	Szolomonice	Poland	Labourer	AGG 4 Amberg	
213.	063007	802287	SZCZEPITKO	Maria	C. Poland ✓	R. Cath.	M F	19.03.25	Skawa	Poland	Dep. Wife	AGG 4 Amberg	
214.	063007	802287	SZCZEPITKO	Lucia	C. Poland ✓	R. Cath.	S F	11.09.48	Wpdon	Germany	Dep. Daught	AGG 4 Amberg	
215.	063361	4363	VEGVARI	Josef	S. Hungary ✓	Ev.	M M	13.11.20	Kistamasi	Hungary	Labourer	AGG 3 S	
216.	063362	4363	VEGVARI	Julia	S. Hungary ✓	R. Cath.	M F	01.12.26	Szent Lorinz	Hungary	Dep. Wife	AGG 3 S	
217.	063362	4263	VEGVARI	Friedrich	S. Hungary ✓	R. Cath.	S M	03.04.45	Jitschin	CSR	Dep. Son	AGG 3 S	

A hajó utaslistája, amellyel Végvári József (1920.) feleségével és kislával Ausztráliába utazott

Folyószám: 1955

Végvári Nándor
(a férj családi és utónév)

Kistamasi városban lakozott

1934. év aprilis hó 11. n született,
bányász foglalkozású,
Kistamasi lakos

Fehér Erzsébet Katalin
(a feleség házassági családi és utónév)

Csolnokr városban lakozott

1940. év május hó 19. n született,
— foglalkozású,
Csolnokr-i lakos

Csolnokr házasságot kötött.

1955. év október hó 22. napján,
Egyesületünk karöltésénél
október hó huszoneketten
(a házasságkötés ideje betűvel)

A feleség neve a házasságkötés után: Végvári Nándorné

A férj szülei: Végvári József
Vörös Etele

A feleség szülei: Fehér Katalin
Lisztip Teréz

Megjegyzések és utólagos bejegyzések:

Kiadítottam a Csolnokr anyakönyvi körlet házassági anyakönyvéből.

Kelt Csolnokr, 1955. évi okt. hó 22. n.

Kisvárdi
R. H. I. 1955.
anyakönyvvizsgáló

* A következő adatok jegyzetben: Kistamasi állampolgárság, a gyermekek családi neve, a házasság halála, a házasság felbontása vagy érvénytelenítése nyilvántartása, a feleség névváltoztatása a házasság megszűnése folytán.

Végvári Nándor és Fehér Erzsébet házassági anyakönyve

2. Gyöngyösmelléki egészségügyi kör.

Székhelye: Gyöngyösmellék.

Lélekszáma: 5120.

Dr. Nagy Gyula körorvos

Szolg. kezd. 1922

Özv. Financsek Kálmánné Pettend és Gyöngyösmellék közös bábája. Székhely: Gyöngyösmellék.

Knopf Józsefné Kisdobsza és Nagydobsza közös bábája. (3527/1—1934.)

Végvári Józsefné Kistamási és Nemeske közös bábája.

Székhely: Kistamási.

Özv. Kerklecz Károlyné Nemetujfalu és Magyarujfalu közös bábája. Székhely: Nemetujfalu.

Balogh F. Józsefné Zádor és Szörény közös bábája.

Székhely: Zádor.

Özv. Pap Józsefné Várad és Bűrös közös bábája.

(219/5027—1909 kgy. sz.) Székhely: Várad.

Somogyvármegye kislexikona 121. oldal

Fényképmelléklet

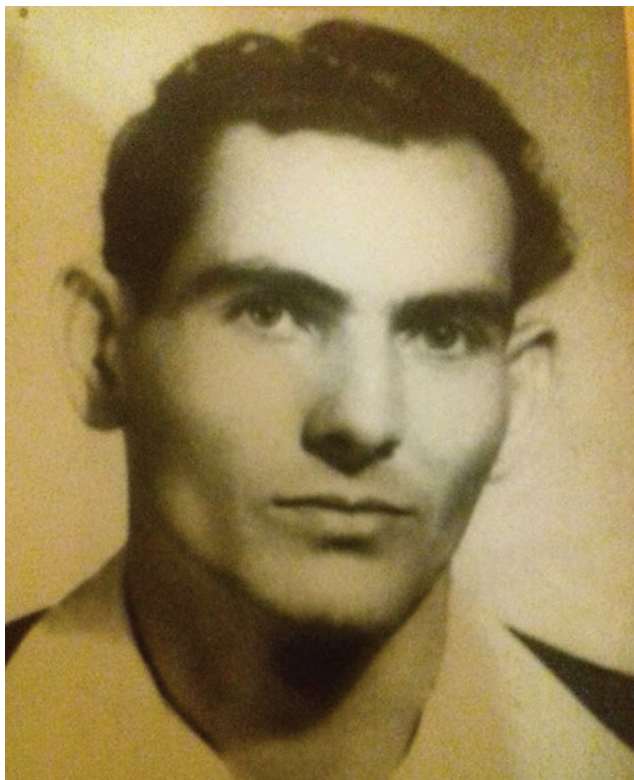
Vörös Eszter – Végvári József
legidősebb fiával és menyével

Végvári József (1920-1986)
és családja Ausztráliában

Végvári Sándor (1923-1963)

Végvári Nándor (1934-1965)

A mesélő üknagypapám az
unokájával (nagypapám) a
Kistamási házuk előtt

Az egyetlen, sajnos homályos közös kép
a dédnagyszüleimről
(Végvári Nándor és Fehér Erzsébet)

Albert és én az üknagymama bába könyvével

A nagypapánkkal régi fényképeket nézegetünk

Nemcsak a vezetéknév, a keresztnév is öröklődik. A három Végvári Nándor 1987-1956-2009

Végvári család nagypapám gyermekeivel és unokaival